Ilpo Tapaninen
Vs. suunnittelujohtaja
Pohjois-Pohjanmaan liitto
10.3.2022

Eduskunta

Valtiovarainvaliokunnan liikennejaosto/ U 16/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi, asetuksen (EU) 2021/1153 ja asetuksen (EU) 913/2010 muuttamisesta ja asetuksen (EU) 1315/2013 kumoamisesta

Pohjois-Pohjanmaan liiton lausunto

Pohjois-Pohjanmaan liitto kiittää mahdollisuudesta kommentoida muodostettua kantaa ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi unionin suuntaviivoista Euroopan laajuisen liikenneverkon kehittämiseksi.

Pohjois-Pohjanmaan liitto korostaa joustavuutta TEN-T kriteereihin huomioiden pohjoisen erityisolosuhteet, jossa kuljetus volyymi ei ole tärkein tekijä vaan yhdistävyys ja elinkeinoelämän tarpeet. Pohjois-Pohjanmaan liitto nostaa esiin HK-luvuista johtuvat ongelmat suhteessa Suomen EU-rahoituksen hyödyntämiseen. Väljemmillä kansallisilla tulkinnoilla mahdollistaisimme Suomelle suuremman CEF-saannon, kuten muissa meitä vastaavissa jäsenmaissa on tehty. Pohjoinen maantiede tulee ottaa huomioon. Pohjoisen alueen erityispiirteet heijastuvat keskeisten toimialojen kautta – rikkaat luonnonvarat, arktiset olosuhteet, pitkät etäisyydet sekä harva asutus tulee ottaa TEN-T kriteereitten joustoissa huomioon. Kysymys on yhdenvertaisuudesta.

TEN-T-asetuksen soveltamat kriteerit ja erityisesti satamien kohdalla käytetyt volyymit jalostusarvon sijaan, eivät huomioi pohjoisen vientiorientoitunutta elinkeinorakennetta. Pohjoinen maantiede, pohjoisen erityisolosuhteet sekä pitkät etäisyydet aiheuttavat pysyvän kilpailukykyhaitan ja korostavat satamapalveluiden merkitystä alueella. Keskukset ja ohuemmat liikennevirrat ovat alue- ja kansantaloudellisesti Suomessa ja pohjoisella alueella suhteellisesti tärkeämpiä kuin unionin tiheämmin asutuilla alueilla. Meriliikenteen merkitys Suomen ulkomaankaupalle on erityisen suuri.

TEN-T-asetusehdotuksessa ja LVM:n valmistelemassa U-kirjelmäluonnoksessa ei huomioida Oulua ja Pohjois-Suomea Suomen eduskunnan ja valtioneuvoston linjan mukaisesti. Pohjois-Pohjanmaan liiton mukaan Eduskunnan U-kirjelmäluonnosta tulee muuttaa siten, että siinä esitetään Oulun lentokenttä ja satama osaksi TEN-T-ydinverkkoa liikenne- ja viestintävaliokunnan sekä eduskunnan kannan mukaisesti.

Oulun lentokentän ja sataman saaminen osaksi TEN-T-ydinverkkoa on strategisesti tärkeää kansallisesti sekä unionin pohjoisten liikenneyhteyksien kannalta. Tämä tukee myös edellisen 2013 TEN-T-ydinverkon tarkastelun strategista ydinverkkoratkaisua, jossa Perämeren liikennekäytävä nostettiin osaksi TEN-T-ydinverkkoa ja CEF-päätöksen mukaan tehtyä pohjoista ydinverkkokäytävälaajennusta.

Pohjois-Pohjanmaan liiton näkemyksen mukaan Suomen on tavoiteltava olemassa olevien velvoitteiden täyttämistä TEN-T ydinverkolla vuoteen 2030 mennessä. Perusmuistiossa todetaan seuraavasti: ” Euroopan laajuista liikenneverkkoa (TEN-T) koskevan politiikan tavoitteena on taata saumaton, kestävä ja tehokas liikenne koko unionin alueella sekä vahvistaa sosiaalista, taloudellista ja alueellista yhteenkuuluvuutta. TEN-T-politiikka on unionin korkein liikenteen infrastruktuurin suunnittelutaso, jossa TEN-T-ydinverkon tavoitteena on valmistua vuoteen 2030 mennessä ja tarjota laadukkaat, multimodaaliset yhteydet kaikkiin unionin pääkaupunkeihin ja pääväyliin.”

Liikenne 12 -suunnitelman tavoitteet edellyttävät TEN-T politiikan nostamista kansallisen liikennejärjestelmän käytännön kehittämisen keskeiseksi ohjenuoraksi. Tämä koskee niin fyysistä liikenneinfraa, kuin liikennejärjestelmän kestävyyttä ja älykkyyttä sekä yhteistyötä naapurimaiden kanssa. Pohjois-Pohjanmaan liitto huomauttaa, ettei Väyläviraston investointiohjelma toteuta Unionin liikennepoliittisia tavoitteita, eikä myöskään Liikenne 12 -suunnitelmaan kirjattua tavoitetta EU:n CEF-rahoituksen täysimääräisestä hyödyntämisestä Pohjois-Suomen osalta. Pohjois-Pohjanmaan liitto korostaa, että Suomen 12-vuotinen suunnitelma ja väylärahoitus tulee nähdä saumattomana osana TEN-T verkkojen kehittämistä.

Pohjois-Suomen näkökulmasta yhteydet Perämerenkaarelta Narvikiin ja muualle Pohjois-Norjaan ovat erityisen tärkeitä. Barentsin alueelle kohdistuu lähes 200 miljardin investoinnit, mitkä edellyttävät lisää kapasiteettia pohjoiseen. Pohjois-Pohjanmaan liitto korostaa koko Barentsin alueen tärkeyttä ja Barentsin alueen liikennejärjestelmätyön merkitystä kansallisesti ja erityisesti Pohjois-Suomelle ja sen elinkeinoelämälle. Valtioiden rajat

ylittävää yhteistyötä tulee mielestämme vahvistaa investointien vauhdittamiseksi alueella sekä pullonkaulojen purkamiseksi. Työvoiman saatavuus nousee keskeiseksi koko pohjoisen alueen kattavaksi ongelmaksi. Suomen huoltovarmuus ja turvallisuusnäkökulmat korostuvat Baltian reitin korvattavuuden näkökulmasta.

POHJOIS-POHJANMAAN LIITTO

Maakuntajohtaja Pauli Harju